

Motion till riksdagen 2006/07:A347

av Lars Ohly m.fl. (v)

Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad

1 Sammanfattning

Vi föreslår ökade resurser till kommunersättningar för flyktingamnesti och bättre flyktingmottagande. Vi avvisar regeringens förslag om att snabbavveckla Integrationsverket 1 juli 2007.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken avvisar vi regeringens förslag om nedskärningar som motsvarar 70 000 platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi räknar med att färre platser kommer att behövas totalt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som en effekt av våra jobbsatsningar. Vi anser dock att anslagen bör ligga kvar på en hög nivå, eftersom vi vill satsa på mer kvalificerade åtgärder som arbetsmarknadsutbildningar och mindre på billigare men mindre effektiva åtgärder som sprids ut på alla arbetslösa. Även med en högre sysselsättningsgrad kommer det dessutom framöver att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa som har svårt att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Vi avser därför att behålla anställningsstöden, utbildningsvikariatet och plusjobben. De två senare stödformerna ska fasas ut fram till år 2009.

Vi avvisar de förslagna nedskärningarna i arbetslöshetsförsäkringen vilka sammantaget leder till att försäkringen blir sämre, dyrare och mer orättvis. De aviserade förändringarna kommer att resultera i att avgifterna för medlemskap i fackförening och a-kassa bli avsevärt högre, att arbetslöshetsförsäkringens legitimitet urholkas samt att de lägre ersättningsnivåerna sätter en press på de lägsta lönerna nedåt. Följden av regeringens nedskärningar och aviserade politik kan bli att många löntagare lämnar sin fackförening av ekonomiska skäl. En sådan utveckling skulle försvaga fackföreningarna och vanliga löntagare. På sikt innebär det att maktbalansen på arbetsmarknaden förskjuts till arbetsgivarnas fördel och att den svenska modellen med relativt jämnstarka parter undermineras.

Vi satsar i stället på höjt tak och höjt grundbelopp i a-kassan och aktivitetsstödet. Bara genom kvalitetsförbättringar kan vi försvara den solidariskt skattefinansierade arbetslöshetsförsäkringen som i dag är på väg att urholkas.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet begär i likhet med LO, TCO, Saco och Arbetslöshetskassornas samorganisation att regeringen ska tillsätta en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
3	Förslag till riksdagsbeslut	3
4	Integrationsverket.....	3
5	Integrationsåtgärder.....	4
6	Kommunersättningar.....	5
7	Storstadspolitik.....	6
8	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	6
9	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	7
9.1	Jobsatsning	7
9.2	Arbetslöshetsförsäkringens roll och utveckling	9
9.3	Regeringen försämrar arbetslöshetsförsäkringen.....	10
9.3.1	Försämrad arbetslöshetsförsäkring skapar låglönejobb	11
9.3.2	Höj tak och golv i arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd.....	12
9.4	Många blir utförsäkrade med regeringens politik	13
9.4.1	Arbetsvillkoret.....	13
9.4.2	Studandevillkoret.....	14
9.4.3	Den överhoppningsbara tiden	14
9.5	Regeringens politik försvagar fackföreningarna	15
9.5.1	Obligatoriskt medlemskap i arbetslöshetskassa	15
9.5.2	Avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa	16
9.6	Utredning om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen	17
10	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder och anställningsstöd.....	17
10.1	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	18
10.2	Anställningsstöd, plusjobb och utbildningsvikariat	19
10.3	Nystartsjobb.....	20
11	Lönebidrag och Samhall m.m.	21

Fel! Okänt namn på

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag att avveckla Integrationsverket per den 1 juli 2007.
2. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag att avskaffa vissa anställningsstöd.
4. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om krediteringar med skatteanknytning enligt vad som anförs i tabell i motionen om anställningsstöd, plusjobb och utbildningsvikariat.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag i fråga om arbetsmarknadsutbildning i det reguljära utbildningsväsendet.
6. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 13 Arbetsmarknad enligt uppställning:

UO 13	Arbetsmarknad	Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
10:1	Integrationsverket	46 730	46 000
10:2	Integrationsåtgärder	136 742	-11 000
10:3	Kommunersättning	3 831 904	800 000
11:0	Storstadspolitik		30 000
22:1	Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader	5 057 506	214 313
22:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	38 083 302	4 981 387
22:3	Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader	3 520 377	1 663 752
22:4	Lönebidrag och Samhall m.m	12 601 146	369 000
	Summa		8 093 452

4 Integrationsverket

Regeringen har i regeringsförklaringen och i budgetpropositionen aviserat att den statliga byråkratin ska stramas upp, bl.a. genom nedläggning av ett antal myndigheter och minskade anslag till andra. Som ett led i detta föreslår regeringen att Integrationsverket ska läggas ned från 1 juli 2007. Hur de uppdrag och ansvarsområden som i dag åligger Integrationsverket därefter ska fördelas och hanteras preciseras inte utan regeringen säger att man avser återkomma till detta.

Vi var tveksamma till att inrätta Integrationsverket då det skedde, eftersom vi anser att säråtgärder ska användas i så liten utsträckning som möjligt. Vi tror också att tiden nu är mogen att gå vidare från den integrationspolitik som i alltför stor utsträckning kommit att handla just om säråtgärder. Vänsterpartiet avvisar dock förslaget med en snabbavveckling av Integrationsverket, ef-

tersom angelägna uppgifter verket i dag utför riskerar att helt falla bort. Vi föreslår att Integrationsverket ska finnas kvar till 1 juli 2008. Fram till dess ska de viktigaste uppgifterna kring att hantera medel för kommunernas flyktingmottagande och kunskapsspridning tillsammans med samtliga andra övergångsfrågor vara klarlagda. Förutom de förslag som Utredningen om översyn av integrationspolitiken kommer att lägga fram finns bl.a. förslag från slutbetänkandet av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering som beredningen av denna fråga bör ta i beaktande. Vänsterpartiet föreslår att anslaget för Integrationsverket ökas med 46 miljoner kronor 2007 och 46 miljoner 2008.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 10:1 Integrationsverket med 46 miljoner kronor 2007. Mot denna bakgrund bör regeringen vidare avslå förslaget om att Integrationsverket avvecklas per 1 juli 2007.

Detta bör riksdagen besluta.

5 Integrationsåtgärder

Inom detta anslag föreslår Vänsterpartiet att medlen för Invandrades riksförbund får en permanent förstärkning med 15 miljoner kronor. Det statsbidrag som går till riksorganisationer bildade på etnisk grund är inte anpassat till att organisationerna ökat stort både vad gäller antal organisationer och antal medlemmar. För att garantera riksförbundens fortlevnad och verksamhet och för att dessa ska fortsätta att utgöra en nödvändig part i ett ömsesidigt utformande av integrationspolitiken behöver riksförbunden ges ökade resurser.

För att de antidiskrimineringsbyråer som vuxit fram som viktiga lokala komplement i arbetet mot diskriminering ska kunna sköta sin uppgift behöver de ges ökade medel. Vi i Vänsterpartiet anslår i vårt budgetalternativ därför ytterligare 4 miljoner kronor till denna verksamhet.

Vidare anser vi att medlen för storstadspolitik ska ligga kvar som ett eget anslag vilket minskar anslaget 10:2 Integrationsåtgärder med 30 miljoner kronor.

Vänsterpartiet menar att de insatser som under förra mandatperioden genomfördes för skyddat boende och andra insatser för flickor och kvinnor som riskerar att utsättas för s.k. hedersrelaterat våld ska ges fortsatt finansiering inom anslaget. Vänsterpartiet anvisar därmed 20 miljoner kronor fr.o.m. 2008 för sådana satsningar.

Regeringen föreslår också en avveckling av de statliga medlen till Centrum mot rasism fr.o.m. 2008. Vänsterpartiet anser att Centrum mot rasism fyller en viktig funktion som en samlande central aktör för arbetet mot rasism, diskriminering, främlingsfientlighet och homofobi. Dagligen bedrivs verksamhet under ovanstående problemområden där små föreningar, stora organisationer, sakkunniga, forskare och aktivister möts och bildar en gemensam front. Vänsterpartiet menar att det behövs en aktiv antidiskrimineringspolitik och antirasistisk politik i samarbete med folkrörelserna, samt en omdaning av de ekonomiska strukturer som bygger upp orättvisorna. I detta arbete kan Centrum mot

Fel! Okänt namn på

rasism spela en viktig roll, och det är bekymmersamt att regeringen avser att avbryta detta arbete. Vi i Vänsterpartiet föreslår i vårt budgetalternativ därför att stödet på 5,5 miljoner kronor ska fortsätta även efter 2007. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en minskning av anslaget 10:2 Integrationsåtgärder med 11 miljoner kronor 2007.

6 Kommunersättningar

Vänsterpartiet drev under vintern och våren 2005 tillsammans med en bred och massiv utom- och inomparlamentarisk rörelse förslaget om att genomföra en nollställning av asylprocessen inför övergången till ny instans- och processordning för att ge upprättelse och uppehållstillstånd till alla dem som missbehandlats i den tidigare asylprocessen. Detta förslag gick inte igenom. Däremot genomfördes en tillfällig asyllag som gällde mellan 15 november 2005 och 31 mars 2006 och gav möjlighet till ny prövning och för vissa grupper en mer generös prövning. Den tillfälliga lagen var ett viktigt erkännande av bristerna i den rättosäkra och inhumana asylprocessen. Vänsterpartiet välkomnar var och en av de drygt 17 000 personer som härigenom alltså fått stanna. Men grundkravet om generell amnesti handlade om att ge upprättelse åt dem som felbehandlats i den tidigare processen. Detta har därmed fortsatt giltighet.

Mot denna bakgrund föreslår Vänsterpartiet att en amnesti genomförs i asylprocessen 1 januari 2007 för dem som fått avslag på sina ansökningar under den tillfälliga asyllagen. Sammantaget rör det sig om ca 13 000 personer. Beräkningen av kostnaderna för anslaget bygger på en uppskattning om att kommunplaceringen av dessa personer i genomsnitt kommer att ta sex månader efter det att uppehållstillstånd beviljats. Förslaget innebär en tvåårig kostnad med början halvårsskiftet 2007. Det innebär en kostnad för en generell amnesti på 500 miljoner kronor 2007, 1 000 miljoner kronor 2008 och 500 miljoner kronor 2009. Samtidigt sker en besparing på utgiftsområde 8 Migration.

Vidare föreslår Vänsterpartiet att den statliga ersättning som utbetalas till kommunerna för flyktingmottagande ska öka. Denna ersättning är enligt finansieringsprincipen avsedd att täcka de kostnader som det kommunala flyktingmottagandet innebär. Därför ska schablonersättningen höjas för att bättre än i dag motsvara de reella kostnader som ett fullgott mottagande medför. Vi i Vänsterpartiet anslår i vårt budgetalternativ därför 300 miljoner kronor för detta ändamål.

Samtantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande med 800 miljoner kronor 2007.

7 Storstadspolitik

Tidigare aviserade satsningar inom ramen för storstadsarbetet bör genomföras som planerat. Detta handlar bl.a. om att teckna lokala utvecklingsavtal med ett antal av landets största kommuner. Vänsterpartiet värnar om att påbörjade satsningar inom storstadspolitiken ska få fortsatta förutsättningar att fylla sitt syfte att skapa tillväxt och bryta segregationen. Därför bör medlen finnas kvar som ett separat anslag, vilket påverkar fördelningen inom utgiftsområdet så att 30 miljoner kronor minskas från anslaget 10:2 Integrationsåtgärder och ökar med motsvarande på anslaget 11:1 Storstadspolitik. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 11:1 Storstadspolitik med 30 miljoner kronor 2007.

8 Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader

Regeringen föreslår i proposition 2006/07:1 nedskärningar på Arbetsmarknadsverkets förvaltningskostnader och aviserar att ”privata arbetsförmedlingar, branschvisa förmedlingar och bemanningsföretag kan komplettera den offentliga arbetsförmedlingen”. Vänsterpartiet är emot en sådan privatisering av arbetsförmedlingen eftersom det kommer att innebära minskad effektivitet och insyn samt leda till att den sammanhållna arbetsmarknadspolitiken splittras.

Arbetsmarknadsverket är en myndighet med en mycket omfattande och viktig uppgift. Det finns alltid anledning att kontinuerligt se över myndighetens uppdrag, verksamhet och organisation, men en privatisering av arbetsförmedlingen vore ödesdiger. Trots sina brister har Sverige i dag en i internationell jämförelse mycket framgångsrik arbetsmarknadspolitik. Arbetsmarknadspolitikens roll är att underlätta strukturutveckling i arbets- och näringsliv, förbättra matchningen på arbetsmarknaden och att minska avståndet till jobb för dem som står långt bort från arbetsmarknaden AMS arbetar med alla dessa uppgifter. Det är uppgifter med stor samhällsekonomisk betydelse som inte kan privatiseras.

En privatisering av arbetsförmedlingen skulle också minska rättssäkerheten. Arbetsförmedlingarna ägnar sig åt myndighetsutövning och meddelar uppgifter om de arbetssökande till a-kassan. Enligt Vänsterpartiet ska inte ansvar för myndighetsutövning läggas på privata företag.

AMS behöver i första hand mer resurser, och antalet arbetsförmedlare behöva öka. I dag hinner arbetsförmedlarna många gånger inte med sin uppgift, och man känner stor frustration över att inte kunna ägna mer tid åt de arbetslösa och åt att besöka företag. Kvalificerad och målstyrd arbetsmarknadspolitik behövs oavsett konjunktursvängningar och sysselsättningsgrad i samhället. Vi avvisar därför regeringens kraftiga nedskärningar. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 22:1 med 214 miljoner kronor 2007.

Fel! Okänt namn

9 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Regeringen förslår i proposition 2006/07:1 nedskärningar i anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd. Vi avvisar regeringens föreslagna nedskärningar eftersom de leder till en kraftigt försämrad arbetslöshetsförsäkring. Vi tillstyrker däremot att friåret avskaffas eftersom vi prioriterar en satsning på reguljära jobb i den offentliga sektorn. Vi satsar på höjt tak och höjt grundbelopp i a-kassan och aktivitetsstödet. Bara genom kvalitetsförbättringar kan vi försvara den solidariskt skattefinansierade arbetslöshetsförsäkringen som i dag är på väg att urholkas. Till följd av vår jobsatsning minskar däremot antalet personer som är i behov av utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen med 20 000 år 2007, när 40 000 nya arbetstillfällen bereds. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 4 981 miljoner kronor 2007, 9 041 miljoner kronor 2008 och 5 234 miljoner kronor 2009.

Specifikation av Vänsterpartiets förslag till ökning av anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd för 2007 (tkr):

	Regeringens förslag	Förändring
Förändringar till följd av beslut	-9 790 823	9 790 823
Övriga makroekonomiska förutsättningar	1 906 740	-1 906 740
Friåret		-1 069 000
Höjt tak i a-kassan fr.o.m. 1 juli 2007		1 800 000
Minskade kostnader för a-kassa till följd av jobsatsning		-3 633 696
Summa		4 981 387

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 22:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd med 4 981 miljoner kronor 2007.

9.1 Jobsatsning

Vänsterpartiet gör en mycket kraftfull satsning på fler jobb i den offentliga sektorn. Detta är en grundton i hela vår ekonomiska politik. Många av våra offensiva reformförslag får effekter på jobben. Människor kommer i arbete där behoven finns och arbetet leder till välfärdsökningar, men bristande anslag begränsar möjligheten att ta tillvara potentialen.

Vårt enskilt största förslag i budgeten är en särskild jobsatsning, som utformas som ett riktat sysselsättningsstöd med full kompensation till kommuner och landsting. Vi visar på en finansiering av satsningen under hela den treårsperiod som överblickas i budgeten. Volymerna är växande över denna tid. Vi bedömer att 40 000 personer kan anställas i kommuner och landsting redan under 2007. För att behoven i den offentliga verksamheten bättre ska kunna täckas och kvaliteten förbättras, behövs betydliga ytterligare satsningar, och vi tillför därför medel för ytterligare 50 000 respektive 60 000 an-

ställda kommande år. Kostnaderna för stödet beräknas alltså på den kumulativa volymen.

Trots att Vänsterpartiets jobsatsning – till skillnad från exempelvis de av regeringen aviserade åtgärderna – inte bygger på allmänna och relativt diffusa förhoppningar om förändrade mikroekonomiska incitament eller makroekonomiska förhållanden, utan på att faktiskt budgetutrymme reserveras för reguljära anställningar, så beräknar vi de positiva effekterna av denna satsning på budgeten försiktigt. De budgeterade kostnaderna för minskade behov av a-kassa baseras på en utväxlingsfaktor på 0,5. Vi räknar alltså med att antalet personer som är i behov av utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen minskar med 20 000, när 40 000 nya arbetstillfällen bereds. Givetvis är det många som genom jobsatsningen kommer att komma in på arbetsmarknaden från annan sysselsättning, exempelvis studier. Den som rör sig till en ny, offentlig anställning från en position på den reguljära arbetsmarknaden bidrar till en omsättning.

Vi redovisar här de volymer som vår satsning baseras på och de beräknade effekterna på statens finanser.¹

	2007	2008	2009
Beräknad volym	40 000	90 000	150 000
Varav från öppen arbetslöshet	20 000	45 000	75 000
Kostnad total lönesumma (miljarder kronor)	15,1	35,3	61,2
Beräknade kommunala skatteintäkter	2,1	4,9	8,7
(1) Lämnad skattekredit	-13,0	-30,4	-52,6
(2) Ökade intäkter från arbetsgivaravgifter, m.m.²	3,0	7,1	12,3
(3) Minskade kostnader för betalningar från arbetslöshetsförsäkringen	3,6	8,2	13,6
Nettoeffekt på det offentliga sparandet	-6,4	-15,2	-26,6

I ovanstående uppställning budgeteras alltså (1) som en skattekostnad på budgetens intäktsida, medan (2) innebär en förstärkning av de beräknade intäkterna. De minskade kostnaderna för utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen beräknas, som ovan anförts, på hälften av jobsatsningens volym.

¹ Beräkningarna bygger på antagande om månadslön på 21 000 kronor i månaden 2006, vilket ungefärligen motsvarar medianlön i offentlig sektor. På denna lön räknas en årlig löneglidning på 4 procent per år. Kostnaderna för a-kassa beräknas utifrån en genomsnittlig ersättning, som är 620 kronor per dag. Den genomsnittliga nettoeffekten på det offentliga sparandet för en person som övergår till fullt subventionerad anställning blir ca 214 000 kronor, och för en person som övergår från a-kassa till anställning ca 106 000. Som synes är samtliga grundantaganden mycket försiktiga. Det finns t.ex. anledning att tro att många nyanställda initialt kommer att ha löner under median. Det är alltså troligt att nettoeffekten för den offentliga sektorns finanser även på kort sikt blir väsentligt mindre än det som tas upp i budgetförslaget.

² Vi är medvetna om att denna effekt i själva verket till viss del går via ålderspensionssystemet. I det här sammanhanget budgeteras effekterna aggregerat som ökade intäkter för arbetsgivaravgifter. Nettoeffekten för det offentliga sparandet korresponderar på ett riktigt sätt med de angivna siffrorna, varför kostnaderna beskrivs rättvisande.

Fel! Okänt namn på

Siffrorna i rad (3) minskar alltså de beräknade kostnaderna i Vänsterpartiets budgetförslag vad gäller utgiftsområde 13.

Regeringen anger i budgetpropositionen att den avser att avveckla utgifter som ges som skattekrediteringar på budgetens inkomstsida. Vi har tvärtom utformat vår kraftfulla jobsatsning, liksom ett flertal andra åtgärder i vårt budgetförslag, som skattekrediteringar. Vi ser det som naturligt att vårt stöd till fler jobb i offentlig sektor ges genom krediteringar på budgetens inkomstsida, enligt samma modell som det statliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting, vilket nu planenligt överförs till utgiftssidan. Vi menar också mer allmänt att det nuvarande systemet med ett tak för statens utgifter skapar en orimlig situation för en rationell hantering av statens finanser, där riksdagen förväntas vidta åtgärder för att bakbinda sig själv så att den exempelvis inte kan vidta kraftfulla åtgärder mot arbetslösheten i ett läge med goda statsfinansier. Detta samtidigt som man utan vidare kan föreslå ofinansierade eller på annat sätt oansvariga skattesänkningar med mycket stora belopp, vilket är vad regeringen gör i budgetpropositionen.

Den budgetmässiga beskrivningen av jobsatsningen ger egentligen en missvisande faktisk bild av effekterna på ekonomin. Som vi påpekar på flera platser i motionen, kan den samhällsekonomiska betydelsen av många fler anställda i offentlig sektor knappast begränsas till minskade kostnader för utbetalning av arbetslöshetsersättningen. Dels är de reella kostnaderna för arbetslösheten enorma, i form av förlorad kompetens, förhöjd sjukdomsrisk, socialt utanförskap m.m., dels bidrar naturligtvis fler anställda till ökad välfärd – både i form av enklare mätbar samhällsproduktion och i form av mer svärmätta kvalitetsförbättringar.

Mätproblem i allmänhet och budgeteringsformen i synnerhet gör att en satsning på att bekämpa arbetslösheten framstår som en kostnad för staten – om än tydligt finansierad. I själva verket är denna kraftfulla reform förstås att betrakta som en social investering, avgörande för framtida tillväxtpotentialer i Sverige, både på relativt kort sikt och strukturellt på 15–20 års sikt.

9.2 Arbetslöshetsförsäkringens roll och utveckling

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge flertalet löntagare 80 procent ersättning vid arbetslöshet. Om allt färre får adekvat ersättning undergrävs försäkringens trovärdighet och de gemensamma systemen försvagas. I dag finns flera begränsningsregler i arbetslöshetsförsäkringen som får en sådan effekt.

Ersättningstaket motsvarar i dag en månadsinkomst på 20 075 kronor de första hundra ersättningsdagarna och därefter 18 700 kronor. För högre löner än dessa värden blir löntagaren underförsäkrad. Detta är i dag ett stort problem. Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) visar att bara 52 procent av de arbetslösa som är anslutna till en a-kassa får de stipulerade 80 procenten av sin tidigare inkomst. Det betyder att 48 procent av de arbetslösa är underförsäkrade. Orsaken till denna urholkning av arbetslöshetsförsäkringen, menar SO, är att ersättningen inte följt löneutvecklingen och att taket i försäkringen inte har höjts sedan 2002.

Att många slår i taket hotar också golven i försäkringen. Om allt fler är underförsäkrade, drivs dessa till att skaffa egna tilläggsförsäkringar, själva eller i någon kollektiv form. På sikt riskerar en sådan utveckling att urholka betalningsviljan till den gemensamma försäkringen, eftersom den inte täcker behoven för allt större grupper. Detta minskar legitimiteten för de gemensamma systemen, och de med störst behov drabbas då hårdast. Det är samtidigt de med störst behov av kompletterande försäkringar som har svårast att skaffa sig sådana. I privata försäkringssystem bestäms premien av marknadsmässiga principer: den som har störst risk att bli arbetslös får den högsta premien, medan den med liten risk kommer billigare undan. Styrkan i ett gemensamt system är att riskerna i stället fördelas på hela samhället.

Grupper med höga löner tilläggsförsäkras sig. Därmed uppstår en erosionsrisk för det kollektiva systemet som är både rättvist och effektivt, och riskerna övervältras helt på dem med svagast position på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt med satsningar som stärker arbetslöshetsförsäkringens legitimitet och motverkar privata försäkringslösningar.

9.3 Regeringen försämrar arbetslöshetsförsäkringen

Regeringen föreslår i budgetproposition 2006/07:1 kraftiga nedskärningar i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen aviserar också en rad försämringar som man avser att besluta om senare under hösten 2006. De aviserade försämringarna som vi redogör för nedan kommer att resultera i en dyrare, sämre och mer orättvis arbetslöshetsförsäkring. Vänsterpartiet avvisar regeringens nedskärningar och aviserade försämringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Regeringen avser att sänka taket i arbetslöshetsförsäkringen till 18 700 kronor per månad från första dagen av arbetslöshet. 80 procent av detta belopp motsvarar en högsta dagpenning om 680 kronor per dag eller 14 960 kronor per månad i inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring mellan dag 1 och 200. Vidare föreslår regeringen en sänkning av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen. Mellan dag 201 och 300 föreslår regeringen en sänkning av ersättningen till 70 procent, vilket innebär ersättningar på maximalt 13 090 kr per månad. Det är ett slags bestraffning av långtidsarbetslösa som redan är en av de mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden.

Regeringen föreslår också i budgetproposition 2006/07:1 att arbetslöshetsersättning ska utgå under maximalt 300 ersättningsdagar. Därefter ska arbetslösa medverka i en s.k. jobbgaranti som påminner om dagens aktivitetsgaranti. Men enligt regeringens förslag ska det vara obligatoriskt att medverka i jobbgarantin för att vara berättigad till aktivitetsstöd. Efter dag 301 ska endast en 65-procentig ersättning betalas ut, vilket innebär ersättning om maximalt 12 155 kr per månad. Personer med försörjningsansvar för barn ska få arbetslöshetsersättning i maximalt 450 ersättningsdagar, men till samma låga ersättningsnivå. Regeringens politik kommer alltså även att slå hårt mot barnen till de arbetslösa, och ännu fler barn än i dag kommer att växa upp i fattigdom.

Regeringens aviserade politik kommer framför allt att slå hårt mot långtidsarbetslösa som står långt ifrån arbetsmarknaden. Följden av regeringens

Fel! Okänt namn på

planerade försämringar i arbetslöshetsförsäkringen är att arbetslösa kommer att få en väsentligt försämrad levnadsstandard. Det är sannolikt att de sänkta ersättningsnivåerna kommer att leda till ett ökat behov av försörjningsstöd. I rapporten "Hur tänker alliansen – vem ska arbeta mer?" från augusti 2006 skriver LO-ekonomerna Dan Andersson och Anna-Kirsti Löfgren:

Alliansens metod är att med obligatorisk a-kassa och sänkta ersättningsnivåer minska fackföreningarnas styrka att hävda kollektivavtalens lägsta lönenivåer. Detta kommer att ge smittoeffekter på andra låglöneområden. Det uppstår låglönemarknader, också för vuxna, med jobb där månadslönen för heltidsarbete kan förväntas ligga mellan 10 000 och 12 000 kr. Alliansens politik ger knappast en markant ökad sysselsättning. Det uppstår i stället sannolikt starka krafter mot förändringarna på arbetsmarknaden. (2006 s 43).

TCO menar i rapporten "Alliansens förslag slår hårt mot välutbildade" från september 2006 att sänkt levnadsstandard kommer att ha en negativ effekt på jobsökandet. Men det kommer också att leda till ökad rädsla för arbetslöshet bland människor som har arbete, och därmed ökad rädsla för att byta arbete. TCO menar att a-kassan därigenom försämras som omställningsförsäkring och leder till en stelare arbetsmarknad. Försämringarna i arbetslöshetsförsäkringen kommer vidare att leda till att den generella välfärden urholkas eftersom fler kommer anse sig behöva teckna tilläggsförsäkringar.

9.3.1 Försämrade arbetslöshetsförsäkring skapar låglönejobb

Det finns ett starkt samband mellan ersättningar från arbetslöshetsförsäkringen och de lägsta lönerna på arbetsmarknaden. Det är därför regeringen har valt att finansiera sina skattesänkningar med försämrade a-kassa, sjukförsäkring och förtidspension. I Moderaternas budgetmotion 2005/06:10 s. 18 står följande: "Högre ersättning i sjukförsäkringen gör det mer lönsamt att inte arbeta. Det driver upp lönekraven och ökar frånvaron, vilket leder till lägre sysselsättning och högre arbetslöshet." Regeringen erkänner alltså sambandet mellan ersättningsnivåer i trygghetssystemen och lönenivåer, även om man i den ovan nämnda motionen inte nämner arbetslöshetsersättningen, där sambandet är ännu tydligare. Ersättningarna i arbetslöshetsförsäkringen fungerar som ett slags lönegolv för arbetslösa som söker jobb, eftersom arbetslösa kan tvingas ta jobb med lön som motsvarar 90 procent av arbetslöshetsersättningen.

Med regeringens aviserade politik för 2007 innebär det att man som arbetslös med maximal ersättning från a-kassan, efter 300 dagar kan bli skyldig att ta ett jobb med 11 000 kr i månadslön för heltidsarbete. För en person som tidigare varit lågavlönad blir det ännu värre. En person som före arbetslöshet har haft en månadslön på 15 000 kr per månad, får efter 300 dagar 65 procent vilket motsvarar 9 750 kr per månad. Med den ersättningen blir arbetslösa skyldiga att acceptera jobb med en lön om 8 775 kr per månad för heltidsarbete.

De föreslagna försämringarna kommer att sätta kraftig press på de lägsta lönerna nedåt. När allt fler inte klarar sig på ersättningen från a-kassan så ökar konkurrensen om de lågavlönade jobben. Då blir fackföreningarna mer återhållsamma i sina löneanspråk och de lägsta lönerna sjunker. Det leder till

lönedumpning och en förskjutning av maktbalansen på arbetsmarknaden till arbetsgivarnas fördel.

De lägsta lönerna på arbetsmarknaden återfinns i dag i kvinndominerade yrken inom vård, omsorg, service och handel, där också många personer med utomeuropeisk bakgrund återfinns. Effekten av regeringens politik riskerar därmed att ytterligare öka de strukturella löneskillnaderna mellan kvinnor och män och mellan infödda och invandrade på arbetsmarknaden.

9.3.2 Höj tak och golv i arbetslöshetsförsäkring och aktivitetsstöd

För att försvara den generella välfärden, inkomstbortfallsprincipen och bra löner på arbetsmarknaden måste socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen ständigt förbättras. Vänsterpartiet anser att en höjning av taket och grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen är en viktig del i att slå vakt om de gemensamma systemen och löntagarnas intressen. Vidare bör det finnas en likformighet mellan nivåerna i a-kassan och andra socialförsäkringar. Även LO och TCO driver detta krav.

För att så många löntagare som möjligt ska vara fullt försäkrade bör den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet höjas från 730 till 880 kronor per dag de första 100 dagarna, och därefter från 680 till 830 kronor per dag.

Finansiell effekt av en höjning av taken i a-kassan och aktivitetsstödet från 680 resp. 730 till 830 resp. 880 kronor per dag, miljarder kronor

	2007	2008	2009
Staten	-3,6	-3,8	-4,4
varav a-kassa	-2,7	-2,9	-3,2
varav aktivitetsstöd	-0,3	-0,3	-0,4
varav skattered. p-avgift	-0,2	-0,2	-0,3
varav ålderspensionsavgift	-0,3	-0,3	-0,4
Kommunerna	1,1	1,1	1,3
Ålderspensionssektorn	0,5	0,5	0,7
Offentlig sektor	-2,0	-2,2	-2,4

Källa: Riksdagens utredningstjänst (dnr 2006:2047).

Vi inför denna reform fr.o.m. den 1 juli 2007 i vår budgetmotion 2006/07: Fi245. Det innebär sammantaget en kostnad om 1 800 miljoner kronor 2007.

Grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet bör höjas från dagens 320 kronor per dag till 420 kronor per dag. Det innebär sammantaget en kostnad om 600 miljoner kronor 2008 och 2009.

Fel! Okänt namn på

Finansiell effekt av en höjning av grundbeloppet i a-kassan från 320 till 420 kronor, miljarder kronor

	2007	2008	2009
Staten	-0,3	-0,2	-0,2
varav a-kassa	-0,2	-0,2	-0,1
varav skattered. p-avgift	0,0	0,0	0,0
varav ålderspensionsavgift	0,0	0,0	0,0
Kommunerna	0,1	0,1	0,0
Ålderspensionssektorn	0,0	0,0	0,0
Offentlig sektor	-0,2	-0,1	-0,1

Källa: Riksdagens utredningstjänst (dnr 2006:1882).

Finansiella effekter av att grundbeloppet i aktivitetsstödet höjs från 320 kronor till 420 kronor per dag, miljarder kronor

	2007	2008	2009
Staten	-0,6	-0,4	-0,4
varav aktivitetsstöd	-0,5	-0,4	-0,4
varav ålderspensionsavgift	0,0	0,0	0,0
varav skattered. p-avgift	0,0	0,0	0,0
Kommunerna	0,1	0,1	0,1
Ålderspensionssektorn	0,1	0,1	0,1
Totalt offentlig sektor	-0,3	-0,3	-0,3

Källa: Riksdagens utredningstjänst (dnr 2006:1945).

Vi inför denna reform fr.o.m. den 1 januari 2008 i vår budgetmotion 2006/07:Fi245.

9.4 Många blir utförsäkrade med regeringens politik

TCO visar i rapportern ”Alliansens förslag slår hårt mot välutbildade” från september 2006 att många människor kommer att förlora rätten till ersättning från a-kassan med regeringens politik. Problemet med att människor blir ”utförsäkrade” ur arbetslöshetsförsäkringen är att de förpassas till en ekonomiskt mycket utsatt situation.

9.4.1 Arbetsvillkoret

Regeringen aviserar i budgetproposition 2006/07:1 att det s.k. arbetsvillkoret, dvs. kravet för att vara berättigad till ersättning från a-kassan, i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, ska skärpas ytterligare från dagens 70 till 80 timmars arbete i månaden i minst 6 månader under en 12-månadersperiod. Regeringen föreslår också att det alternativa arbetsvillkoret skärps. I dag är det alternativa arbetsvillkoret 450 timmars arbete under en sammanhängande period av 6 månader, med minst 45 timmars arbete varje månad. Regeringen föreslår att det alternativa arbetsvillkoret skärps till arbete

i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 månader och minst 50 timmars arbete varje månad.

Skärpningen av arbetsvillkoret kommer att försvåra situationen ytterligare för visstidsanställda personer med svag ställning på arbetsmarknaden. Utvecklingen på arbetsmarknaden går mot allt fler tidsbegränsade anställningar, timanställningar och vikariat. Därför borde arbetsvillkoret anpassas så att dessa personer med svag anställningstrygghet också ska omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Att skärpa arbetsvillkoret är ett steg i fel riktning eftersom det innebär att de visstidsanställda får en ännu mer osäker ställning på arbetsmarknaden.

9.4.2 Studerandevillkoret

I proposition 2006/07:1 aviserar regeringen vidare att studerandevillkoret i § 18 i lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska slopas. Studerandevillkoret ger i dag arbetssökande personer som inte är medlemmar i någon a-kassa rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen under förutsättning att de varit inskrivna på arbetsförmedlingen under minst 90 dagar under en period om tio månader efter avslutade heltidsstudier under minst ett läsår. Under 2005 gav bestämmelsen 40 000 personer, som gått från heltidsstudier till arbetslöshet, rätt till grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen.

I och med att studerandevillkoret tas bort kommer dessa personer att bli ”utförsäkrade” och försättas i en ekonomiskt utsatt situation direkt efter avslutade studier. Redan i dag är det många nytexaminerade akademiker som har problem att få jobb. Om deras ekonomiska situation förvärras ytterligare kommer dessutom den sociala snedrekryteringen till högskolan att öka. Borttagandet av studerandevillkoret kommer också att underminera a-kassans betydelse som omställningsförsäkring, eftersom det kommer att innebära en större ekonomisk risk att säga upp sig från sitt jobb för att skaffa sig en utbildning. Studerandevillkoret bör enligt Vänsterpartiet gälla även fortsättningsvis eftersom det ger viss ekonomisk trygghet vid eventuell arbetslöshet efter studier.

9.4.3 Den överhoppningsbara tiden

Regeringen aviserar i proposition 2006/07:1 att man ska återkomma till riksdagen under hösten med förslag om att den överhoppningsbara tiden i lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska begränsas från dagens sju år, till högst fem år. Genom att den överhoppningsbara tiden förkortas, kommer personer som exempelvis studerar och är föräldralediga under en sexårsperiod att mista sin rätt till ersättning. TCO menar i rapporten ”Alliansens förslag slår hårt mot välutbildade”, att det framför allt kommer att drabba kvinnor, eftersom kvinnor tar ut 80 procent av föräldraledigheten. Dessutom blir det problem för de människor som under lång tid vårdat en nära anhörig. En förkortning av den överhoppningsbara tiden kommer att leda till att många människor blir ”utförsäkrade” och försatta i en ekonomiskt utsatt situation.

Vänsterpartiet anser att den överhoppningsbara tiden i § 17 a i lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring även fortsättningsvis bör vara sju år.

Fel! Okänt namn på

Samhället bör uppmuntra personer som är långtidsfrånvarande från arbetsmarknaden och förtidspensionärer att söka sig tillbaka till arbetsmarknaden. För att det ska vara möjligt måste dessa människor ha en ekonomisk trygghet under perioden som de är arbetssökande och står till arbetsmarknadens förfogande. Med en relativt lång överhoppningsbar tid kan även personer med långvarig frånvaro från arbetsmarknaden bli arbetssökande och samtidigt vara garanterade en ekonomisk trygghet.

9.5 Regeringens politik försvagar fackföreningarna

Regeringen föreslår inte bara försämrade arbetslöshetsförsäkring genom att allt färre ska få allt mindre. Regeringen föreslår även att arbetslöshetsförsäkringen ska bli dyrare för den enskilde, genom obligatoriskt medlemskap och höjda egenavgifter. Den politiska inriktning som föreslås i proposition 2006/07:1 vad gäller egenavgifter till arbetslöshetsförsäkringen kommer att få allvarliga fördelningseffekter. Det kommer också att leda till växande klyftor mellan fattiga och rika när det gäller möjligheten att köpa kompletterande försäkringsskydd mot arbetslöshet. Politiken kommer vidare att försvaga fackföreningarna och därmed försvaga möjligheterna för löntagarna att tillvarata sina intressen och rättigheter. Politiken kommer slutligen att urholka legitimiteten för arbetslöshetsförsäkringen och därmed för den generella välfärden.

9.5.1 Obligatoriskt medlemskap i arbetslöshetskassa

Regeringen aviserar i budgetproposition 2006/07:1 att medlemskap i arbetslöshetskassan ska bli obligatoriskt för alla som förvärvsarbetar. Det ska ersätta dagens indelning i grundbelopp för vissa arbetssökande som inte är medlemmar i någon a-kassa och den inkomstrelaterade försäkringen för alla arbetssökande som är medlemmar i en a-kassa. Med regeringens politik ska alla förvärvsarbetande vara medlemmar i en a-kassa för att vara berättigade till arbetslöshetsersättning.

Det finns många problem med att göra medlemskapet i arbetslöshetsförsäkringen obligatoriskt. Ett problem för arbetarrörelsen är att fackföreningarna och löntagarnas ställning försvagas. Dagens system går ut på att det finns en nära koppling mellan fackföreningen och arbetslöshetskassan samt att a-kassan administreras av facket. Om medlemskap i a-kassan blir obligatoriskt för att man ska vara berättigad till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, samtidigt som avgifterna till a-kassan och facket ökar, kommer många arbetstagare att säga upp sitt medlemskap i fackföreningen av ekonomiska skäl.

Forskaren Anders Kjellberg på Arbetslivsinstitutet befarar att LO kan förlora upp till var femte medlem, eftersom många väger nyttan mot kostnaden av det fackliga medlemskapet. Det är dessutom sannolikt att individer och hushåll med små marginaler i högre grad än i dag helt enkelt inte kommer att ha råd att betala medlemsavgiften, oavsett vilken nytta de anser sig ha av medlemskap i facket. Genom att a-kassan blir obligatorisk upphör den också att vara rekryteringsargument för fackföreningarna. Fler arbetstagare kommer

att direktansluta sig till a-kassan utan att överväga medlemskap i fackförening. Anders Kjellberg menar också att regeringens förändringar i a-kassan kommer att sätta i gång en ond spiral inom fackföreningsrörelsen. När medlemsantalet minskar kommer antalet lokala fackklubbar att bli färre. Då kommer allt färre i kontakt med fackligt aktiva och förtroendevalda, vilket ytterligare försvårar för rekryteringen av nya medlemmar. ("Medlemmar flyr när a-kassan höjs", LO tidningen nr 29, 2006).

Det finns också en rad oklarheter kring hur det obligatoriska medlemskapet ska administreras, vilka som ska omfattas och vilka merkostnader som följer av ökad administration. TCO:s ordförande Sture Nordh skriver i "Hemställan till regeringen om att en utredning tillsätts för att lämna förslag till förändringar i arbetslöshetsförsäkringen" från oktober 2006 följande: "En grundläggande fråga är vilka som ska omfattas av obligatoriet och hur ett sådant ska upprätthållas." Det obligatoriska medlemskapet i a-kassan kommer enligt TCO att "medföra en betydande administrativ hantering".

9.5.2 Avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa

Regeringen aviserar i proposition 2006/07:1 att man ska återkomma till riksdagen under hösten med en proposition om att egenfinansieringen av arbetslöshetsförsäkringen ska öka med 10 miljarder kronor genom att en högre avgift till a-kassorna införs 2007.

Regeringen aviserar också i proposition 2006/07:1 att utjämningsystemet för avgifter mellan arbetslöshetskassor ska avskaffas och att den höjda avgiften till a-kassan görs beroende av arbetslöshetsnivån och utgifterna inom a-kassans verksamhetsområde. Vidare föreslår regeringen att avdragsrätten för avgift till a-kassa och fackförening ska avvecklas.

Borttagandet av avdragsrätten och höjningen av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen betyder att arbetstagare får betala högre avgifter till fackföreningen och a-kassan. År 2005 var den genomsnittliga avgiften till a-kassan 1 100 kronor per år, och efter skatteavdrag 670 kronor per år. De flesta a-kassor har i dag månadsavgifter om ca 100 kronor. Regeringens aviserade politik är att avgifterna till a-kassan ska höjas beroende på arbetslösheten inom varje yrkesområde. Avgiftshöjningen ska dock inte överstiga 300 kronor per månad. Med en a-kasseavgift på 300–400 kronor per månad och slopad avdragsrätt kan ett medlemskap i a-kassan komma att kosta 3 600 kronor per år. Det innebär en femdubbling från dagens 670 kronor per år. Tillsammans med slopad avdragsrätt för fackföreningsavgift innebär det en totalkostnad om ca 4 700 kronor per år.

Deltidsanställda kommer enligt vad som aviserats av regeringen att drabbas ännu mer orättvist, eftersom de kommer att få betala full avgift till a-kassan, trots att de är deltidsarbetslösa medan heltidsarbetslösa inte ska betala den förhöjda avgiften. Minst 200 000 personer är i dag deltidsarbetslösa och en majoritet, ca 170 000, av dem är kvinnor, de flesta i lågavlönade yrken.

Problemet med regeringens förslag om att göra medlemskap i a-kassan obligatoriskt är att många kan komma att lämna även a-kassan till följd av de chockhöjda avgifterna. Lågavlönade, deltidsanställda och visstidsanställda

Fel! Okänt namn på

personer som inte har råd att betala avgiften till a-kassan, kommer med regeringens politik att helt mista sin rätt till ersättning vid arbetslöshet. Det kommer att leda till social utslagning och ekonomisk utsatthet. Regeringens församlingar bidrar alltså även på detta sätt till att öka de strukturella orättvisorna mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden.

9.6 Utredning om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen

De fackliga centralorganisationerna LO, TCO och Saco har riktat skarp kritik mot regeringens föreslagna församlingar i arbetslöshetsförsäkringen. De menar att förslagen är illa förberedda och att det kommer att bli svårt att i praktiken genomföra förändringarna redan fr.o.m. årsskiftet 2006/2007.

Regeringsformen kap. 7 § 2 föreskriver att regeringen vid beredning av ärenden ska inhämta upplysningar från berörda myndigheter och samman Slutningar. I det aktuella fallet har de fackliga organisationerna fått en orimligt kort tid på sig att hinna bereda ärendet och uttala sig till regeringen. I en så allvarlig fråga, där utgången av ett förändrat försäkringssystem innebär en betydande ekonomisk förändring för många människor, är det anmärkningsvärt att regeringen inte gett mer tid åt organisationer och myndigheter att bereda ärendet på ett noggrant och metodiskt sätt.

Vänsterpartiet yrkar därför i enlighet med LO, TCO, Saco och Arbetslöshetskassornas samorganisation att regeringen ska tillsätta en utredning för att bereda de mer genomgripande förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan förslag lämnas till riksdagen. Regeringen bör genom utredningen återkomma till riksdagen med konsekvensbeskrivningar av de föreslagna förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen vad gäller socialbidragsutvecklingen, andelen privata tilläggsförsamlingar, ekonomiska effekter ur ett barnperspektiv, effekter på lägsta löner och fördelningseffekter. Alla fackliga centralorganisationer bör få tillfälle att medverka i en sådan utredning.

Regeringen bör tillsätta en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen.

Detta bör riksdagen besluta.

10 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder och anställningsstöd

I proposition 2006/07:1 avsätter regeringen resurser för 90 000 platser i arbetsmarknadspolitiska program 2007. Det är en minskning med 70 000 platser jämfört med proposition 2005/06:100 där resurser fanns avsatta för 160 000 platser. Det faktiska antalet platser som nyttjats under de senaste

12 månaderna har uppgått till 135 000. Regeringens föreslagna minskning blir i förhållande till det 45 000 platser.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärder som ska avskaffas 2007 är det allmänna och det förstärkta anställningsstödet, särskilt anställningsstöd i form av plusjobb, utbildningsvikariat, friår, akademikerjobb, datortek, interpraktikstipendier och feriearbeten för ungdomar. Nedskränningarna sker genom besparingar på anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader men framför allt genom minskade skatteutgifter i form av skattekrediteringar på budgetens inkomstsida.

Vänsterpartiet räknar med att färre platser kommer att behövas totalt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som en effekt av våra jobbsatsningar. Vi avsätter därför resurser för 154 000 platser 2007, 143 000 platser 2008 och 131 000 platser 2009. Vi anser dock att anslagen bör ligga kvar på en hög nivå, eftersom vi vill satsa på mer kvalificerade åtgärder som arbetsmarknadsutbildningar och mindre på billigare men mindre effektiva åtgärder som sprids ut på alla arbetslösa.

Kraven på arbetsmarknadspolitiken har ökat i takt med att arbetsmarknaden försämrats, men resurserna för att upprätthålla arbets-/aktivlinjen har inte ökat i motsvarande grad. Jämfört med situationen på 1970- och 1980-talen har andelen arbetslösa som deltar i aktiva åtgärder, erbjuds arbetsmarknadsutbildning eller subventionerad anställning minskat kraftigt under senare år. Under 1970- och 1980-talen uppgick andelen arbetslösa som deltog i konjunkturberoende program till mellan 40 och 50 procent av de arbetslösa. Med början under 1990-talet har andelen successivt minskat; en viss ökning kan noteras det senaste året. Det är svårt att tolka detta som något annat än en lägre ambitionsnivå i arbetsmarknadspolitiken. Anpassningen till krympande resurser försvårar kampen mot arbetslösheten och en politik för full sysselsättning.

Regeringens föreslagna minskning av antalet platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder innebär att den öppna arbetslösheten kommer att stiga och att människor får gå från meningsfull sysselsättning till öppen arbetslöshet. Vi avvisar därför stora delar av regeringens förslag på besparingar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder och anställningsstöd eftersom åtgärderna utgör ett viktigt stöd för människor som tillhör utsatta grupper på arbetsmarknaden.

10.1 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader

Regeringen föreslår i budgetproposition 2006/07:1 kraftiga nedskränningar i anslaget Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader genom att en rad arbetsmarknadspolitiska åtgärder avskaffas vid årsskiftet 2006/2007. Regeringens föreslagna nedskränningar är en övergång till en mer passiv konstantstödsmodell vilket försämrar arbetsmarknadens funktionssätt. Vi avvisar därför regeringens avskaffande av akademikerjobb, feriearbeten för ungdomar och avskaffande av vissa anställningsstöd.

Fel! Okänt namn på

Vänsterpartiet vill i stället föra en aktiv arbetsmarknadspolitik. En aktiv arbetsmarknadspolitik är viktig för att förhindra permanent utslagning från arbetsmarknaden. En aktiv arbetsmarknadspolitik är viktig för att underlätta strukturutveckling i arbets- och näringsliv. Sämre villkor i arbetslöshetsförsäkringen och en passivare arbetsmarknadspolitik skapar större rädsla för omvandling i ekonomin. Länder där man prövat detta får i ökad utsträckning opinioner med protektionism, rasism och krav om att bevara gamla näringar och företag.

Även i tider med bra konjunkturer sker en stor omvandling av arbetsmarknaden. Antalet nya jobb brutto är högt. Om vi är positiva till omvandling och förnyelse måste vi även ha ett system som bidrar till detta. Inte minst är arbetsmarknadsutbildning viktig för att motverka flaskhalsar på arbetsmarknaden. Antalet deltagare har minskat från ca 15 000 per månad år 2001 till knappt 9 000 per månad år 2005. Vänsterpartiet menar att arbetsmarknadsutbildning åter bör upp till ca 15 000 månadsplatser. Vilken typ av utbildning det ska vara måste utgå från det som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat.

Regeringen föreslår i proposition 2006/07:1 att de statligt finansierade feriearbetena för ungdomar avskaffas fr.o.m. 1 januari 2007. Vi avvisar denna nedskärning eftersom feriearbeten för ungdomar är viktiga av både ekonomiska och sociala skäl. Feriejobben bör vara kvar på minst oförändrad nivå.

Regeringen föreslår också att akademikerjobben avskaffas. Motiven för akademikerpraktik kvarstår dock. Flera personer med akademisk utbildning i småföretagen är viktigt för tillväxten. Därför avvisar vi regeringens förslag om att avskaffa akademikerpraktik. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning med 1 663 miljoner kronor 2007, 2 174 miljoner kronor 2008 och 2 008 miljoner kronor 2009.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 22:3 Köp av arbetsmarknadsutbildning och övriga kostnader med 1 663 miljoner kronor 2007.

10.2 Anställningsstöd, plusjobb och utbildningsvikariat

Genom att vissa anställningsstöd avskaffas försämras stödet till de långtidsarbetslösa. För närvarande finns resurser avsatta för 40 000 platser med anställningsstöd. De olika formerna av anställningsstöd och plusjobb ger arbetsgivare en subvention om 50–100 procent av lönekostnaden. Det är ett betydligt bättre stöd än den subvention om 32 procent som de 10 000 aviserade nystartsjobben ger. Under de kommande åren väntar stora pensionsavgångar i den offentliga sektorn. Det är viktigt att dagens arbetslösa då kan erbjudas en fast anställning. Generationsväxlingen får inte innebära att de som är medelålders och arbetslösa ställs utanför. Därför yrkar vi avslag för regeringens förslag att avskaffa vissa anställningsstöd.

Detta bör riksdagen besluta.

Även med en högre sysselsättningsgrad kommer det att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa som har svårt att komma tillbaka till arbets-

marknaden. Vi avser därför att behålla anställningsstöden, utbildningsvikariatet och plusjobben. De två senare stödformerna ska fasas ut fram till år 2009, men anställningsstöden ska kvarstå som ett stöd för långtidsarbetslösa. Åtgärderna finansieras via krediteringar med skatteanknytning, se motion 2006/07:Fi245 avsnitt 9.1.

Vänsterpartiets förslag till förändring av krediteringar med skatteanknytning, miljoner kronor:

Åtgärd	2007	2008	2009
Anställningsstöd	1 100	1 100	1 100
Plusjobb	1 400	700	0
Utbildningsvikariat	1 200	600	0
Summa	3 700	2 400	1 100

Sammantaget föreslår vi i Vänsterpartiet i vårt budgetalternativ en ökning med 3 700 miljoner kronor 2007 för anställningsstöd, plusjobb och utbildningsvikariat som ges i form av skattekrediteringar på statsbudgetens inkomstsida. Vi föreslår att riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om krediteringar med skatteanknytning enligt vad som anförs i tabell ovan om anställningsstöd, plusjobb och utbildningsvikariat.

Detta bör riksdagen besluta.

Regeringen föreslår i proposition 2006/07:1 att alla arbetsmarknadsutbildningar ska vara upphandlade, dvs. att inga arbetsmarknadspolitiska utbildningar ska erbjudas inom det reguljära utbildningsväsendet. Vi avvisar denna inskränkning eftersom den är kontraproduktiv. Vilken typ av utbildning som erbjuds måste utgå från den enskilde individen och vad som är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Därför bör både upphandlad utbildning och utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet kunna erbjudas. Det är högst osannolikt att någon väljer att bli arbetslös bara för att komma in på en arbetsmarknadsutbildning. Mot bakgrund av det som anförs avslår vi regeringens förslag om att upphandla all arbetsmarknadsutbildning.

Detta bör riksdagen besluta.

10.3 Nystartsjobb

Regeringen föreslår i budgetproposition 2006/07:1 att staten ska avsätta 697 miljoner kronor 2007 för s.k. nystartsjobb som skattekrediteringar på statsbudgetens inkomstsida. Nystartsjobben innebär att arbetsgivaravgifterna tas bort helt för personer som har fått arbetslöshetsersättning, sjukpenning, förtidspension eller socialbidrag i mer än ett år. Åtgärden beräknas omfatta 10 000 personer i genomsnitt per månad under 2007.

Vänsterpartiet är förespråkare av riktat arbetsmarknadspolitiskt stöd i olika former för grupper som står långt bort från arbetsmarknaden. Förslaget om borttagande av arbetsgivaravgift för vissa utsatta grupper är däremot kostsamt, trubbigt och uppfyller inte samma volymer som anställningsstöden. Därför avvisar vi förslaget om satsning på nystartsjobb.

Fel! Okänt namn

11 Lönebidrag och Samhall m.m.

Under år 2005 har Samhall överträffat regeringens samtliga mål. Antalet arbetstimmar överskreds med 300 000 motsvarande ca 230 personer och slutade på 25,7 miljoner timmar. Regeringens mål var minst 25,4 miljoner timmar. Denna nivå runt 25 miljoner timmar krävs för att Samhall ska finnas över hela landet, en nivå som Samhall anser sig ha möjlighet att vidmakthålla och även på sikt öka. Riksdagen har även uttalat att det finns anledning att vara uppmärksam på att volymen arbetstimmar inte sätts för lågt, vilket skulle försämra eller omöjliggöra för Samhall att fullgöra uppdraget. Andelen övergångar och prioriterad rekrytering har även överträffat statens mål under år 2005.

För år 2006 har regeringen fastställt antalet timmar till 24,4 miljoner. Samhall föreslår att antalet arbetstimmar ökar med 1 miljon till 25,4 miljoner timmar för år 2007 och med ytterligare 1 miljon timmar varje år för åren 2008 och 2009. Merkostnadsersättningen för dessa år bör uppgå till 92 respektive 91 och 90 procent av lönekostnaden för anställda med funktionshinder. Genom att öka antalet timmar och samtidigt minska procentsatsen för merkostnadsersättningen kommer Samhall genom en effektivare verksamhet och utöver timvolymökningen kunna anställa ytterligare ca 100 personer. När det gäller utvecklingsanställning och särskilt anställningsstöd har Samhall i år möjlighet att anställa drygt 900 personer.

För år 2007 räknar Samhall med att kunna anställa minst motsvarande antal. För år 2007 begär Samhall en merkostnadsersättning om 4 412 miljoner kronor. Ersättningen motsvarar 92 procent av det beräknade totala lönebeloppet för anställda med funktionshinder. Vänsterpartiet anser att Samhalls bedömningar är rimliga och föreslår därför en ökning av anslaget 22:4 med 369 miljoner per år 2007–2009. Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget 22:04 med 369 miljoner kronor 2007, se även vår motion 2006/07:Fi245.

Stockholm den 31 oktober 200

Lars Ohly (v)

Marie Engström (v)

Elina Linna (v)

Kent Persson (v)

Josefin Brink (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)